

УДК 378.147

ОЦІНЮВАННЯ ГРУПОВОЇ ПРОЕКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТІ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Гагіна Н. В.

Стаття присвячена проблемі оцінювання проектної діяльності студентів на занятті з іноземної мови. Автор розкриває особливості оцінювання групової проектної роботи, аналізує його різні способи, виявляючи переваги та недоліки. Підкреслюється важливість оцінювання групового процесу, пропонуються критерії взаємооцінювання групової проектної роботи студентів на занятті з іноземної мови.

Ключові слова: оцінювання, проектна діяльність студентів, груповий процес, взаємооцінювання.

Статья посвящена проблеме оценивания проектной деятельности студентов на занятии по иностранному языку. Автор раскрывает особенности оценивания групповой проектной работы, анализирует его разные способы, показывая преимущества и недостатки. Подчеркивается важность оценивания группового процесса, предлагаются критерии взаимооценивания групповой проектной работы студентов на занятии по иностранному языку.

Ключевые слова: оценивание, проектная деятельность студентов, групповой процесс, взаимооценивание.

The article deals with the issue of assessing students' project work in the foreign language classroom. The author considers some peculiarities of assessing group project work, analyzes its different ways, identifying advantages and disadvantages. The importance of assessment of group process is highlighted; the criteria of peer assessment of group project work in the foreign language classroom are offered.

Key words: assessment, students' project work, group process, peer assessment.

Постановка проблеми. Нова освітня система, перебуваючи в постійному розвитку, спрямовує свої наукові пошуки на створення нових ефективних методів, педагогічних технологій, що підвищують мотивацію навчання, сприяють активізації навчально-пізнавальної діяльності, розвитку творчості та інтелектуальних здібностей, професійній та особистісній самореалізації майбутніх фахівців.

Особистісно орієнтований, діяльнісний, розвивальний і креативний підходи до навчання у вищій школі зумовлюють активне застосування проектного методу навчання.

Проектна діяльність є сукупністю навчально-пізнавальних прийомів, що дозволяють самостійно вирішити навчальну проблему з обов'язковою презентацією реального, практичного результату, оформленого у той чи інший спосіб [3].

Актуальність використання проектування в системі освіти зумовлена низкою переваг, серед яких особливого значення набувають особистісна спрямованість навчального процесу, висока мотивація навчання, орієнтація на самоосвіту, інтеграція знань з різних предметних галузей, глибоке осмислення студентами набутих знань, дослідницький пошук, розвиток творчого потенціалу, надбання соціально важливих навичок і вмінь комунікації, продуктивної взаємодії, конструктивного вирішення проблем тощо.

Аналіз останніх досліджень. Численні дослідження як вітчизняних, так і зарубіжних науковців, методистів свідчать про дієвість та ефективність застосування методу проекту під час вивчення іноземної мови. Особливості організації та реалізації проектної діяльності на занятті з іноземної мови досліджують Е. Г. Арванітопуло, Т. Ф. Жиденко, І. О. Зимня, В. В. Копилова, І. В. Коршунова, Є. С. Полат, І. С. Сергєєв, І. М. Шелавіна та ін. Використанню методу проектів у навчанні іноземної мови професійного спрямування присвячені роботи Ю. М. Жилияєвої, О. В. Кіршової, С. П. Кожушко, В. В. Стрільця, О. Б. Тарнопольського, В. В. Тітової, М. В. Цигульової та ін.

Поділяємо думку науковців, які зазначають, що проектування ідеально підходить для навчання мови професійного спрямування, оскільки виконання проектів дозволяє створити умови максимально наближені до умов майбутньої професійної діяльності; підвищити позитивну процесуальну мотивацію тих, хто навчається, завдяки практичному характеру навчальної діяльності, спрямованої на досягнення цілком конкретних наочних результатів; формувати навички і вміння самонавчання; одночасно розвивати і вдосконалювати навички та вміння іншомовної мовленнєвої діяльності й підвищувати професійні знання; інтегровано формувати всі види мовленнєвої діяльності (читання, слухання, говоріння та письмо) [4].

Досвід переконує, що важливим етапом реалізації проектної діяльності є її оцінювання. Проблему оцінювання результатів навчальних проектів розглядають В. В. Гузєєв, Д. Жак, П. С. Лернер, С. О. Сисоєва, Т. Хатчинсон, І. Д. Чечель, І. М. Шелавіна та інші, проте недостатня розробленість зазначеного питання потребує подальшого дослідження, що пов'язано з його багатоаспектністю та варіативністю.

Мета статті – здійснити аналіз різних способів оцінювання групових проектів, запропонувати критерії взаємооцінювання групової проектної роботи на занятті з іноземної мови.

Оцінювання проектної діяльності відбувається відповідно до загальних дидактичних засад оцінювання навчальних досягнень студентів у вищій школі, що передбачає реалізацію таких функцій: виховної, яка полягає у впливі аналізу й оцінки навчальної діяльності на формування в студентів низки соціально-психологічних якостей; розвивальної, що виявляється в позитивному впливі оцінювання на розвиток психічних процесів особистості; навчальної, яка забезпечує зворотний зв'язок і сприяє поглибленню, розширенню та вдосконаленню знань, умінь і навичок студентів; діагностичної, що передбачає виявлення прогалин у підготовці студентів; стимулювальної, яка зумовлена бажанням студентів отримати оцінку результатів навчальної діяльності, що, у свою чергу, стимулює їх до активної пізнавальної діяльності; коригувальної, яка полягає в тому, що на основі виявленого рівня знань, умінь і навичок, утруднень, недоліків, причин неуспішності вживаються заходи щодо усунення прогалин у знаннях і компетенціях; прогностичної, сутність якої полягає в тому, що викладач отримує інформацію для оцінки результатів своєї праці, методики, для подальшого їх удосконалення; контрольної, що дає можливість визначити рівень знань, умінь, навичок і компетенцій студентів, забезпечити об'єктивність оцінювання [2].

Безперечно, оцінювання є важливою невід'ємною складовою навчального процесу, конструктивним зворотним зв'язком, за допомогою якого студенти отримують інформацію про свої навчальні досягнення; мотиваційним стимулом, що спонукає їх до вдосконалення й розвитку. Воно не обмежується виявленням недоліків та помилок, а розглядається як критичний аналіз навчальної діяльності, спрямований на покращення її якості.

Практика показує, що процес оцінювання групової проектної діяльності студентів є завжди непротиставним і суперечливим з огляду на такі особливості: по-перше, оцінці підлягає не тільки результат, а й процес групової роботи, який складно контролювати, особливо якщо проект виконується в позанавчальний час; по-друге, якість результату проектної діяльності не завжди свідчить про успішність групової співпраці; по-третє, кожен учасник повинен отримати об'єктивну оцінку відповідно до його внеску в спільний проект, тому важливим завданням для викладача постає вибір способу оцінювання.

Аналіз наукових джерел дозволяє виокремити чотири основні способи оцінювання групових проектів:

- 1) усі члени групи оцінюються однаковим балом за спільно виконаний проект;
- 2) учасники отримують оцінку за індивідуально виконану частину спільного проекту;
- 3) студентам виставляються дві оцінки, які підсумовуються: одна – за індивідуально виконане завдання, інша – за результат спільного проекту;
- 4) учасники отримують бал, який самостійно розподіляють між собою відповідно до внеску в проект [1; 5; 6].

Наголосимо на тому, що кожен із зазначених способів оцінювання має як недоліки, так і переваги. Так, отримання однакового бала всіма членами групи, з

одного боку, активізує групову роботу, з іншого, призводить до того, що деякі студенти недооцінюються або переоцінюються, оскільки слабка робота одних може бути замаскована старанною роботою інших. Окрім того, студенти мають різний рівень мовної підготовки, тому такий спосіб оцінювання може викликати невдоволення більш підготовлених студентів.

Оцінювання індивідуальної роботи кожного учасника проекту вирішує проблему об'єктивності оцінки, підвищує індивідуальну мотивацію навчання, проте такий спосіб не сприяє груповій співпраці, а взаємозалежність завдань може уповільнювати роботу інших студентів, до того ж певну складність для викладача може становити рівноцінний розподіл завдань.

Спосіб підсумовування балів, отриманих за індивідуальну роботу і за результат спільного проекту, є доцільним та ефективним, оскільки учасники проекту спрямовують свої зусилля і на виконання індивідуального завдання, і на активну співпрацю в групі для отримання найкращого результату спільної діяльності. Наприклад, якщо проектну діяльність студентів оцінити в 100 балів, 60 % становить оцінка за результат проекту (результатом проекту, виконаного іноземною мовою, може бути газета, брошура, реферат, доповідь, твір, відеофільм, презентація PowerPoint, Web-сторінка тощо) і 40 % – індивідуальна оцінка студента за презентацію своєї частини проекту. Для надання більшої ваги груповому процесу викладач може збільшити процентне відношення на користь групової оцінки, наприклад, 80 % становить оцінка, яку отримує група за результат своєї проектної діяльності, і 20 % становить індивідуальна оцінка студента. Цей спосіб оцінювання є комплексним і вимагає від викладача ретельного планування, розробки і розподілу матеріалу між учасниками.

Спосіб, за якого студенти самостійно розподіляють між собою бали відповідно до участі та внеску кожного члена у спільний проект, ґрунтується на взаємооцінюванні в групі, яке є важливим інструментом, що дозволяє викладачеві отримати інформацію про продуктивність групового процесу, виявити здатність студентів ефективно співпрацювати в команді, дізнатися про особистий внесок кожного учасника в проект.

Як і будь-який інший, цей спосіб оцінювання також має свої переваги й недоліки. Взаємооцінювання, з одного боку, позитивно впливає на груповий процес, розвиток навичок співпраці, підвищує індивідуальну мотивацію студентів та сприяє взаємонавчанню, дає можливість розвивати навички рефлексії, критично оцінювати власну роботу, а з іншого, може мати негативний вплив на стосунки в групі, призводити до конфліктних ситуацій. Тому важливо, щоб оцінювання інших учасників проекту студенти здійснювали самостійно, без обговорення в групі, що значно підвищить його об'єктивність. Взаємооцінювання групової проектної роботи здійснюється на основі заздалегідь розроблених і обговорених зі студентами до початку проекту критеріїв.

Пропонуємо критерії для взаємооцінювання групової проектної роботи на занятті іноземної мови (див. табл. 1).

Безумовно, вибір того чи іншого способу оцінювання буде залежати від навчальної мети, типу проекту, його кінцевого результату, умов проведення, індивідуальних особливостей студентів та багатьох інших чинників.

Спираючись на власний досвід використання методу проектів на заняттях іноземної мови, зауважимо, що саме груповий процес має дидактичну цінність, що зумовлено низкою причин: студенти активно залучаються до іншомовної комунікативної взаємодії; підвищується їхня мотивація вивчення іноземної мови; створюються умови для творчої самореалізації у співпраці; розвивається ініціативність, критичне мислення, адекватна самооцінка, виховуються важливі соціальні навички взаємодії; добре організована груповою роботою є більш продуктивною порівняно з індивідуальною, а її результат є детальніше розробленим та більш креативним.

Висновки. Отже, груповою проектною діяльністю студентів потребує: оцінювання як кінцевого результату, так і процесу, що призводить до цього результату; використання різних способів оцінювання, у тому числі взаємооцінювання, яке значно підвищує об'єктивність оцінки, активізує групову співпрацю, сприяє розвитку рефлексії, критичного мислення у студентів, підвищує відповідальність за навчання.

Таблиця 1

Peer Assessment of Group Project Work

Use the following grades to respond to the questions below 4 – very well (A); 3 – well (B); 2 – well enough (C); 1 – to some extent (D); 0 – not at all (F)				
How well have your partners:	St. A	St. B	St. C	St. D
been actively involved in all aspects of the project				
consistently worked towards group goals				
demonstrated co-operative skills (communicating effectively with one another, allowing everyone to participate, trying to keep people working together, showing interest and respect for others views, listening attentively, encouraging partners to seek new information and participate in discussion, asking for help and helping other students to understand the material, providing effective feedback to other members, resolving disagreements in a constructive way, showing empathy to other people's feelings, etc.)				
produced creative and useful ideas for developing a high-quality group project product				
actively discussed raised issues related to the topic of the project				
asked questions to improve their own understanding, explained their thinking and opinions				
expressed one's ideas clearly remaining focused on the topic				
elaborated on others' ideas				
offered fully thought out solutions to the group through the process of research and development of the project				
worked with a lot of sources, used dictionaries and other reference materials in English				
created and contributed materials, provided a great deal of information related to the topic				
thoroughly done the work assigned by the group				
volunteered to take responsibility				
demonstrated individual accountability				
completed the work on time				
reported their findings to the group				
shown a real understanding of the material in English				
contributed to decision-making process				
maintained a professional approach to the development of the project				
actively participated in producing the final result of the project				
Total				

Література

1. Жак Д. Организация и контроль работы с проектами / Д. Жак // Университетское образование: от эффективного преподавания к эффективному учению: сборник рефератов по дидактике высшей школы / БГУ. Центр проблем развития образования. – Мн. : Пропилеи, 2001. – С. 121–140.
2. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / А. І. Кузьмінський. – К. : Знання, 2005. – 486 с. – (Вища освіта XXI століття).
3. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования : учеб. пособие для студ. пед. вузов и системы повыш. квалиф. пед. кадров / Е. С. Полат, М. Ю. Бухаркина, М. В. Моисеева, А. Е. Петров ; под ред. Е. С. Полат. – М. : Академия, 2002. – 272 с.
4. Тарнопольський О. Б. Проектна методика навчання іноземних мов для спеціальних цілей у немовних вишах / О. Б. Тарнопольський, С. П. Кожушко // Функціональна лінгвістика. – 2011. – Т. 2, № 2. – С. 220–222.
5. Getting the most from groupwork assessment [Електронний ресурс] / Assessment Standards Knowledge exchange Oxford Brookes University, Business School. – Режим доступу:
http://www.brookes.ac.uk/aske/documents/Obu123_GroupWork%5B1%5D.pdf. – Назва з екрана.
6. Lejk M. A survey of methods for deriving individual grades from group assessments / M. Lejk, M. Wyvill, S. Farrow // Assessment and Evaluation in Higher Education. – 1996. – Vol. 21, № 3. – P. 267–280.